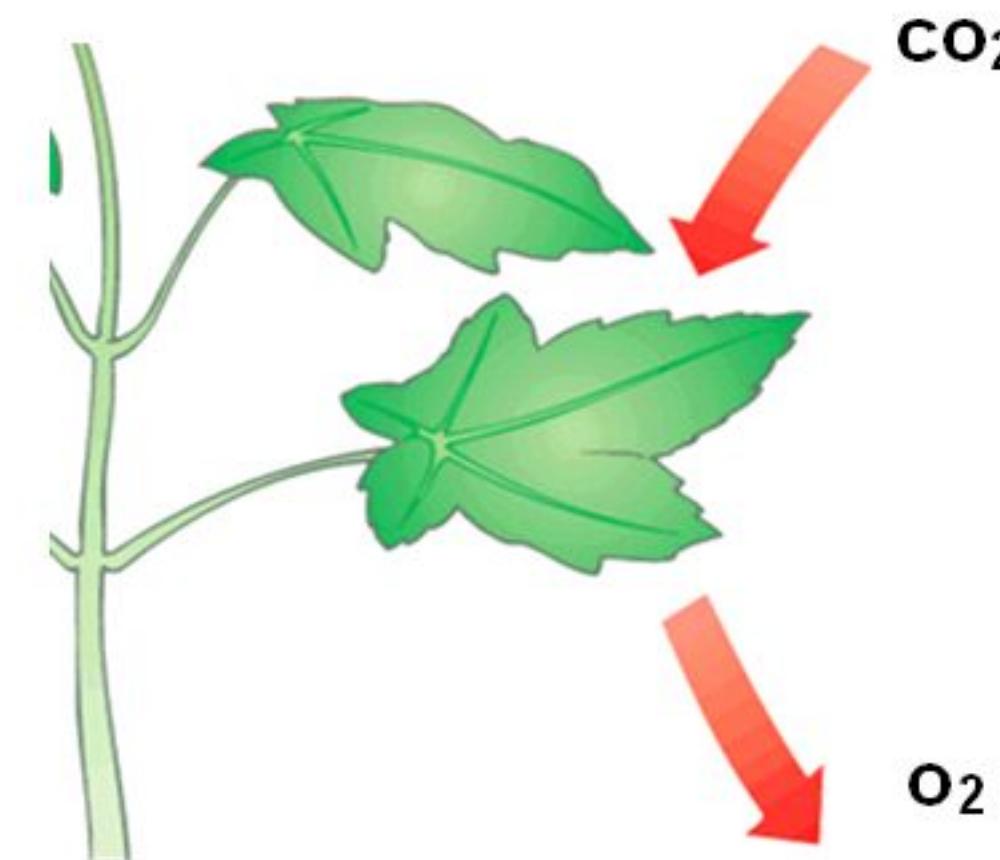

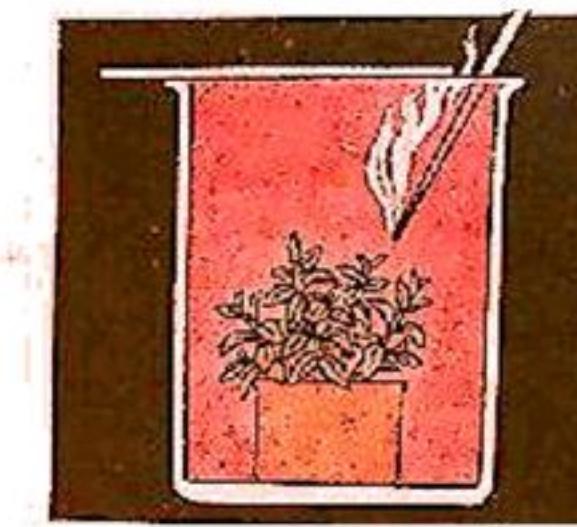
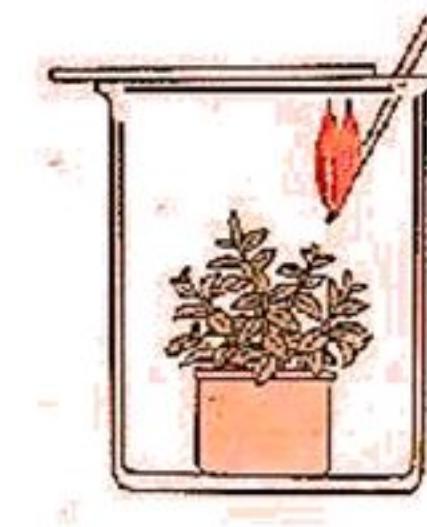
Ýapraklaryň ýagtylykda kömürturşy gazyny sorup alyşy we kislorody bölüp çykaryşy

Ýaprak ösümligi iýmit bilen üpjün edýän agzadyr. Kök ösümligi toprakdan iýmitlendirýär, ýaprak bolsa howadan. Ösümlikler mineral duzlary köki bilen toprakdan alýar, emma organiki maddalary özleri emele getirýärler. Organiki maddalara krahmal, ýag, belok we beýlekiler degişlidir.

Ýaşyl ýapraklarda krahmal diňe ýagylykda emele gelýär. Krahmal emele gelen wagtynda ösümligiň ýapraklary kömürturşy gazyny sorup alýar we kislorody bölüp çykarýar.

Fotosintez

Kömürturşy gazy ýapragyň öýjüklerindäki hlorofil dänejikleriniň içinde suw bilen birleşýär. Onuň netijesinde ilki bilen şeker, soňra krahmal emele gelýär.

Gün şöhlesinden peýdalanyп ýaşyl ösümlikleriň organiki däl maddalardan organiki maddalary emele getirip bilmeklerine fotosintez hadysasy diýilýär.

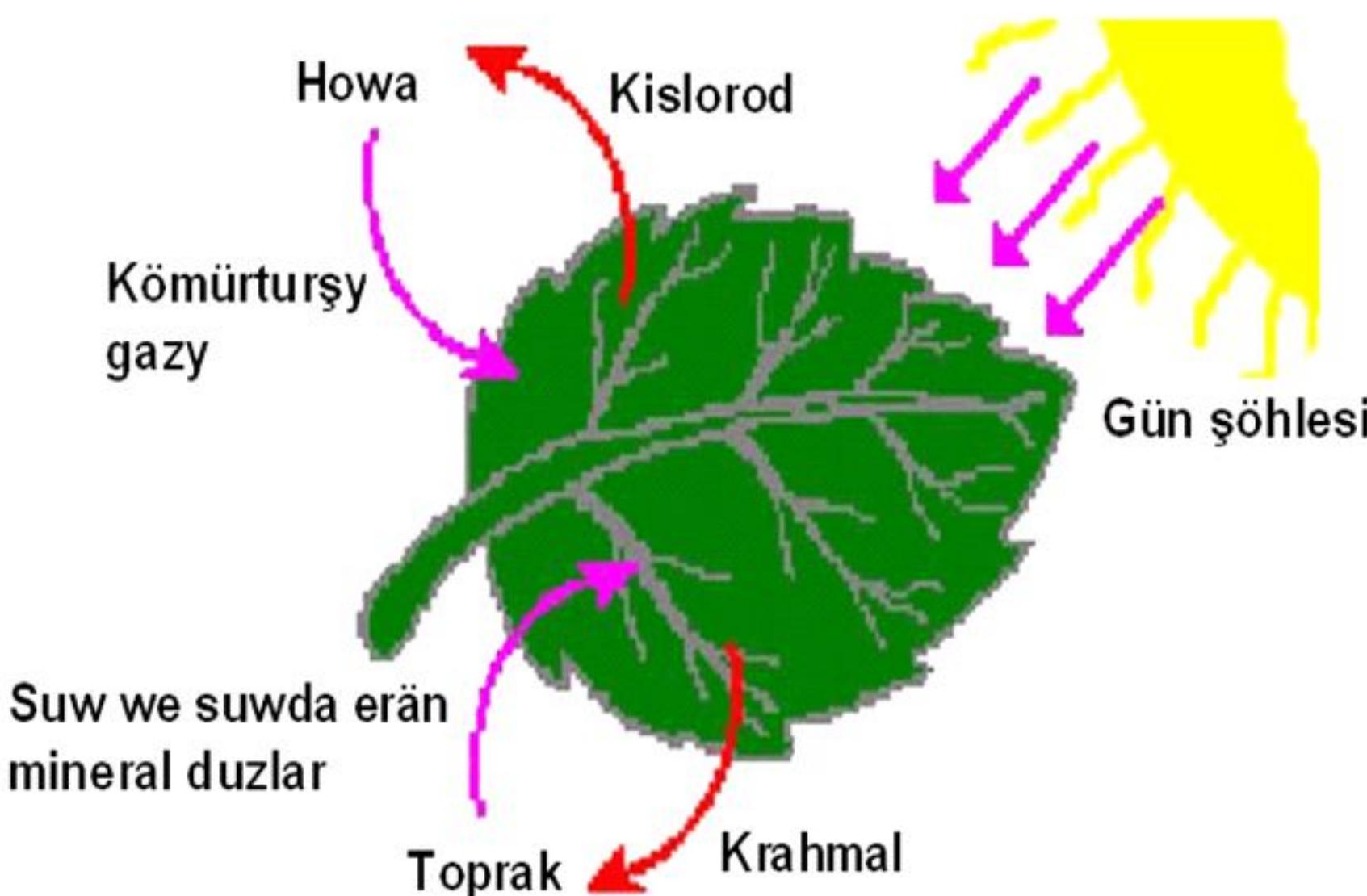
Fotosintez netijesinde erkin kislorod bölünip çykýar.

Ýagtylykda ösümliklerde iki sany gapma-garşylykly hadysalar bolup geçýär.

Birinji hadysa - fotosintez.

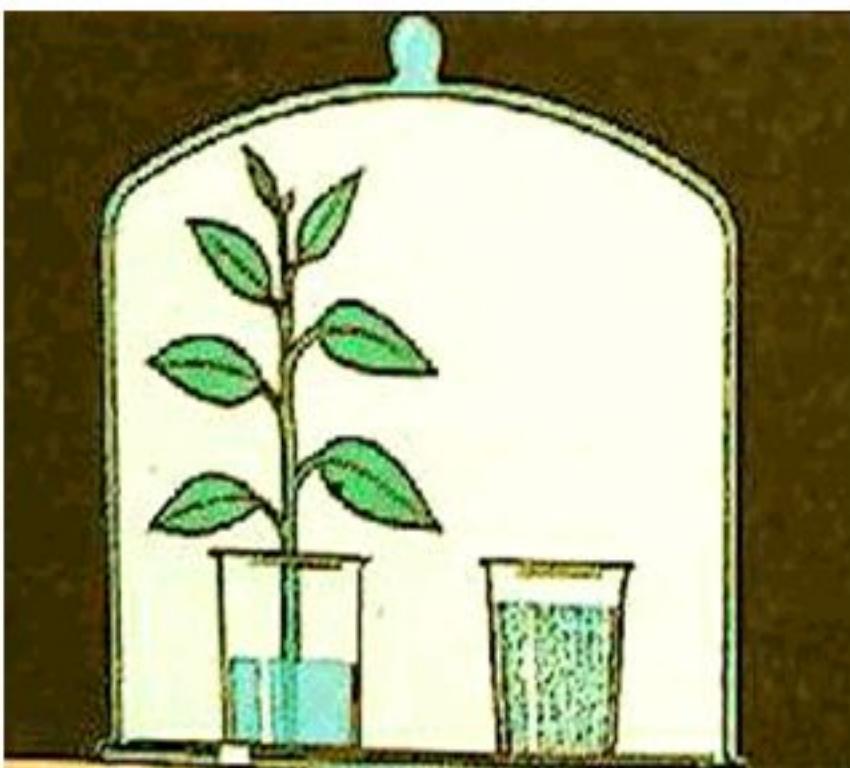
Ikinji hadysa - dem almak.

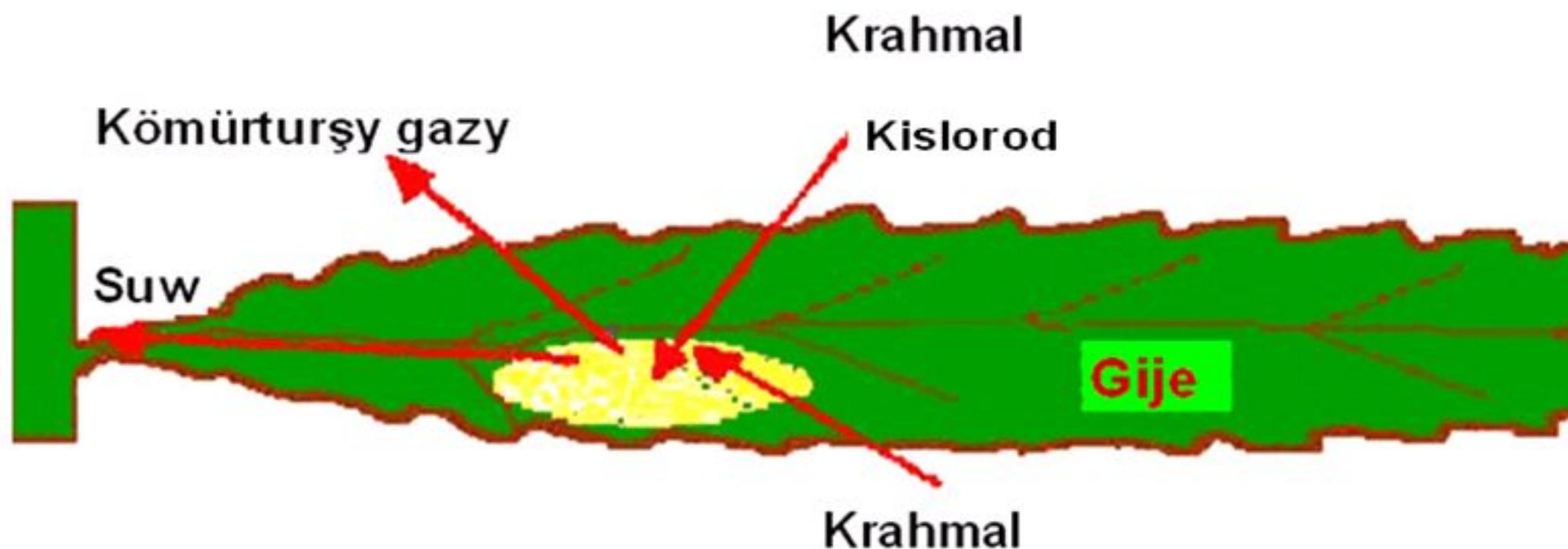
Ýapraklaryň dem alşy

Ösümlikler diňe iýmitlenmän dem hem alýarlar. Ösümlikler gije-gündiz howadan ýapragy bilen dem alýarlar. Ösümlik dem alanda edil adamlar we haýwanlar ýaly kislorody kabul edip, kömürturşy gazyny daşyna çykarýarlar. Ýapraklaryň dem alşyny gije ýa-da garaňky ýerde kesgitläp bolýar.

Ösümlik howadan iýmitlenende organiki maddalaryň mukdary artýar. Dem alanda bolsa tersine, organiki maddalar dargap, olaryň mukdary azalýar.

Ösümlikleriň fotosintez hadysasynda kabul edýän kömürturşy gazynyň mukdary, ösümlikleriň dem alma hadysasynda bolüp çykarýan kömürturşy gazynyň mukdaryndan ep-esli köpdür.

Ösümlilikleriň howadan iýmitlenişiniň we dem alyşynyň tapawudyny görkezýän şu tablisany dolduryň

Hadysalar	Haýsy gaz siňdirilýär?	Haýsy gaz böлünip çykarylýar?	Haýsy wagtda bolup geçýär?	Ýagtylyk gerekmi?
<i>Iýmitleniş</i>				
<i>Dem alyş</i>				

ÝUMUŞ

**Suratda görkezilen hadysany
düşündiriň**

